

найважливіших суспільних відносин, що є предметом конституційного права України. Інститут створює правову основу для забезпечення постійного взаємозв'язку між людиною, громадянським суспільством та державою і регулює ці відносини в правовому полі.

У зв'язку з вищевикладеним безсумнівної актуальності набуває феномен основ громадянського суспільства, а насамперед його інтерпретація як конституційно-правового інституту. Необхідність системного дослідження інституту правового статусу людини і громадянина визначається не тільки практичними потребами державотворення, а й сучасним станом вітчизняної правової науки, потребою поглибленої та всебічної теоретичної розробки даної проблематики.

Література:

1. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. – 4-те вид., перероб. і доопр. – К.: Видавництво Ліра-К, 2013. – 576 с.
2. Проблеми сучасної конституціоналістики. Випуск 2: Конституційні перетворення в Україні: навч. посіб. / М. П. Орзіх, В. М. Шаповал, А. Р. Крусян та ін.; за ред. М. П. Орзіха. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 432 с.
3. Шаповал В. Загальні характеристики конституційних статусів людини і громадянина в Україні // В. Шаповал, Т. Шаповал. – Право України. – 2005 – №9. – С. 45-51.

Бабич О.

(наук. кер. – к.ю.н., доцент Сарана)

*студентка V курсу факультету правознавства та фінансів
Полтавського інституту економіки і права
ВНЗ ВМУРоЛ "Україна"*

Фінансовий аспект становлення і розвитку державної влади в Україні

На сьогоднішній день, враховуючи особливості тенденцій становлення і розвитку державної влади в Україні, актуально постає потреба більш детального вивчення питань державотворення в нашій країні, зокрема у фінансово-правовому аспекті. Враховуючи це і виходячи з об'єктивних підстав державної діяльності не останню роль у цьому процесі відіграє економічна ситуація в державі та стан фінансової системи України.

Однією з найважливіших реформ які зараз проходять в Україні, безсумнівно, є – реформа децентралізації. Так, питання розширення прав та повноважень в системі органів місцевого самоврядування в Україні не є новим. Спроби підвищити рівень суспільних послуг, якість життя, впровадити стратегічний місцевий розвиток та покращити економічну ситуацію в регіонах останнім часом робилися неодноразово. Найпоширенішим варіантом вирішення цього питання виступають чисельні нормативно-правові акти, які регулюють питання місцевого самоврядування: Конституція України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», інші закони України, укази Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, якими ратифікована Європейська хартія місцевого самоврядування, затверджені Концепції адміністративної реформи та державної регіональної політики, Програма державної підтримки місцевого самоврядування в Україні, Бюджетний та Податковий кодекси України, Національна стратегія соціального та економічного розвитку тощо, які гарантують певною мірою урахування інтересів територіальних громад. Здійснені заходи заклали підвалини формування організаційно-правових, матеріальних та фінансових засад місцевого самоврядування, становлення його інститутів, вдосконалення міжбюджетних відносин. Проте в умовах практичної площини створена система територіальної організації влади продемонструвала неспроможність результативно впливати на економічний, соціальний та культурний розвиток території [1, с. 197]. В умовах постійної трансформації політичної системи стратегії, концепції, програми реформування державних фінансів, економіки загалом

не призвели до суттєвих змін «права і реальної здатності органів місцевого самоврядування регламентувати значну частину державних справ і управляти нею, діючи в межах закону, під свою відповідальність та в інтересах місцевого населення» [2, с. 87].

Незалежній Україні доводиться створювати якісно нову фінансову систему, яка б була позбавлена всіх негативних меж попередньої, яка б стимулювала високоефективну працю, ліквідувала будь-яку форму експлуатації людини, яка стала б знаряддям перебудови демократичного соціально справедливого суспільства, підйому життєвого рівня народу [3].

Так, 16 вересня 2014 року свій вибір Україна закріпила ратифікацією Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Серед ключових реформ, які дозволять реалізувати на практиці Угоду про асоціацію України та ЄС, безумовно, є децентралізація державного управління. Відомо, що децентралізація влади є невід'ємною часткою існування демократичного суспільства. Децентралізація зумовлена прагненням України до підвищення рівня забезпечення та надання державних стандартів та послуг, усунення економічної нестабільності, прискорення соціального та економічного розвитку держави. Демократично розвинені країни пройшли цей процес в різні часи. Тому питання проведення децентралізації на сучасному етапі реформування системи управління Україною нерозривно пов'язано із теоретичним розумінням самого поняття та історичним досвідом цих процесів. Децентралізація влади в розумінні фінансистів є бюджетна децентралізація (або децентралізація фінансових ресурсів).

Чинна теорія фіскального федералізму розглядає питання, що ж краще: бюджетна централізація чи децентралізація, а також стверджує, що будь-які децентралізаційні процеси відображують складну схему взаємовідносин між бюджетами різних рівнів. На жаль, поки науковці (ні економісти, ні юристи) не розкрили критерію визначення оптимального рівня централізації чи децентралізації бюджетних коштів для формування доходних частин Державного та місцевих бюджетів [4, с. 149]. Саме економічна теорія фіскального федералізму повинна дати відповідь на це запитання. Критичний аналіз визначення поняття «децентралізація» у працях багатьох науковців доводить, що децентралізацією є комплекс явищ, складові якого різні науковці визначають неоднаково. Але, незважаючи на різні погляди щодо визначення поняття децентралізації, слід підтримати думку про те, що основоположним є визначення її у світлі взаємозв'язків між центральним та місцевими органами влади, про їх різні повноваження (фіскальні, політичні адміністративні тощо).

Фінансова децентралізація – це процес розподілу функцій, фінансових ресурсів і відповідальності за їх використання між центральним і місцевим органом управління. У зарубіжних країнах замість фінансової використовують термін фіскальна децентралізація. Основоположником останньої ідеї був американський економіст Ч. Тібо, який говорив, що саме фіскальна децентралізація дає змогу місцевим органам управління отримувати автономію щодо фінансування та забезпечення населення суспільними й громадськими послугами. Він довів, що лише при фіскальній автономії місцевих органів управління публічні видатки відповідатимуть індивідуальним уподобанням споживачів згідно з їхніми потребам [5, с. 77].

За останні кілька років в Україні відбулися значні зміни в системі становлення і розвитку державної влади, які мали значний вплив і на фінансову систему. Значна кількість реформ, що проводяться на даний момент мають фактично безповоротний вплив який охоплює і фінансові аспекти державотворення. В Україні активно відбувається обговорення процесу децентралізації, послідовно, з достатньо повною нормативною законодавчою розробкою цього процесу, що є позитивним кроком України в історичному розвитку, як місцевості, так і держави. Правове регулювання фінансової діяльності місцевих органів самоврядування в умовах змін міжбюджетних відносин потребує в подальшому розвитку з метою створення чіткого фінансово-правового механізму фінансової системи України. Основним елементом у якій, має стати саме фінансова децентралізація, через передачу основних фінансових ресурсів в розпорядження місцевих громад.

Таким чином, фінансовий аспект становлення і розвитку державної влади в Україні переважно має проявлятися у децентралізації фінансових ресурсів, основна частина яких має спрямовуватися на місця, до територіальних громад, які мають змогу найбільш ефективно та з врахуванням інтересів всієї громади розпорядитися такими фінансовими ресурсами. А це загалом дозволить в подальшому прискорити розвиток територіальних громад, а через них і держави в цілому. Також, варто акцентувати увагу на тому, що налагодження партнерських стосунків між органами державної влади та місцевого самоврядування у процесі децентралізації влади потребує подальшого вивчення питання щодо отримання та використання додаткових фінансових ресурсів для потреб місцевих громад.

Література:

1. Таукешева Т.Д. Децентралізація влади в Україні: фінансовий аспект / Таукешева Т.Д. // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2014. – № 1(72). – С. 196-201.
2. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування: навчальний посібник для посадовців місцевих та регіональних органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування. – К. : ПРООН/МПВСР, 2007. – 269 с.
3. Макогончук К. Особливості становлення і розвитку фінансової системи України / К. Макогончук. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2012/osoblyvosti-stanovlennya-i-rozvytku-finansovoji-systemy-ukrajiny/>
4. Хамініч С. Ю. Особливості фіскальної децентралізації в умовах розвитку національного господарства України / С. Ю. Хамініч, В. М. Климова // Вісник Дніпропетровського університету. – 2011. – Вип. 5(2). – С. 148-158.
5. Устинова І.П. Фінансово-правові аспекти децентралізації державного управління в Україні в сучасних умовах / І.П. Устинова // Юридичний вісник. – 2015 . – № 3(36). – С. 77-81.

Ващенко М.

(наук. кер. – адвокат, к.ю.н., доцент,
завідувач кафедри правознавства Кальян О. С.)
студент V курсу спеціальності «Право»
Полтавського інституту економіки і права
ВНЗВМУРОЛ "Україна"

Господарські правовідносини: сучасні наукові погляди

Аналіз наукової літератури свідчить, що досить часто на її сторінках учені порушують питання про сутність, особливості та види господарських правовідносин. Це, зокрема, такі автори, як О. Віхров, Г. Знаменський, В. Щербина, О. Ющик та ін. Проте вивчення їхніх доробків дає змогу переконатися, що переважно вони спрямовані на поглиблення знань про господарські правовідносини, а не на їх критичний аналіз. Цей факт, на наш погляд, негативно впливає на темпи прогресивного розвитку вітчизняної правової теорії. Надзвичайно слушною є думка Н. Губіної про те, що значну кількість положень теоретичної науки з часом потрібно піддавати безпосередній перевірці. Пошук істини та отримане рішення, вважає дослідниця, у будь-якому разі буде знанням, швидше за все, не абсолютним і визначеним, а відносним.

Тож метою статті є критичний аналіз нинішньої концепції господарських правовідносин, спрямований на оновлення її змісту, і з подальшим доведенням необхідності їх диференціації. Йдеться насамперед про ту частину господарських відносин, які складаються у сфері взаємодії публічної адміністрації із суб'єктами господарювання, спрямованої на організацію та здійснення публічного регулювання економіки.